

Fundació

JOAN BROSSA

MEMÒRIA D'ACTIVITATS

2017

ÍNDEX

- 0. Presentació (p. 3)
- 1. Organització interna (p. 6)
- 2. Comunicació i xarxa (p. 10)
 - 2.1 Comunicació i difusió (p. 11)
 - 2.2 Creació de xarxa (p. 17)
- 3. Àmbit educatiu (p. 18)
 - 3.1 Programa educatiu (p. 19)
 - 3.2 Novetats del programa educatiu (p. 20)
 - 3.3 Activitats educatives 2017 (p. 21)
 - 3.4 Sessions formatives (p. 23)
 - 3.5 Alumnes en pràctiques (p. 26)
 - 3.6 Altres experiències educatives (p. 26)
- 4. Activitats d'àmbit general (p. 31)
 - 4.1 Exposicions (p. 32)
 - 4.2 Rutes (p. 33)
 - 4.3 Publicacions (p. 34)
 - 4.4 Conferències, xerrades, col·loquis, clubs de lectura, etc. (p. 35)
 - 4.5 Altres (p. 37)
- 5. Constel·lació Brossa (p. 39)
 - 5.1 Epicentre Brossa (p. 40)
 - 5.2 Exposicions (p. 45)
 - 5.3 Publicacions (p. 51)
 - 5.4 Espectacles (p. 54)
 - 5.5 Cicles i conferències (p. 54)

0. PRESENTACIÓ

Un any més la Fundació Joan Brossa ha treballat per conservar, exhibir i difondre l'obra polièdrica de Joan Brossa i a més a més, ha promogut l'esperit transformador i creatiu de la seva producció. Aquestes tasques s'han portat a terme a nivell

INSTITUCIONAL

S'inicia el 2017 amb una nova presidència i organigrama (veure a partir de la pàgina 6) S'ha creat el Centre d'Estudis Joan Brossa (veure pàgina 8) i s'han encetat les converses per la redacció del conveni amb l'Ajuntament, a l'espera de concreció sobre la nova seu, durant el 2018. S'ha ampliat l'equip amb la incorporació de Maria Canelles que ha substituït els últims mesos de l'any que la Judith Barnés ha estat de permís maternal.

EDUCATIU

S'ha portat a terme el projecte educatiu de la Fundació Joan Brossa amb els tallers "Aprendre amb Joan Brossa" (pàgina 19) i s'han realitzat les rutes literàries "Pels camins de Joan Brossa" (pàgina 19). Hi ha hagut continuïtat de treball amb el projecte de curs 2016-17 "El meu llibre d'artista" (pàgina 19) (concretant amb una exposició a la Galeria d'Art Esther Montoriol) i s'ha llançat el projecte de curs 2017-18 "Mirades" (pàgina 19). També s'han presentat nous tallers com "Sota l'ombra brossiana", destinat a l'etapa d'infantil (pàgina 20). S'ha seguit gestionant el contingut del bloc educatiu Laberints Brossians. (pàgina 19). El 10 de juliol es va celebrar la III Jornada pedagògica Transversarts, dedicada a l'art des d'un punt de vista metodològic (pàgina 23). Finalment, La Fundació Joan Brossa ha acollit quatre alumnes en pràctiques (pàgina 26).

EXPOSITIU

El més destacable de l'any ha estat una activitat no pròpiament de la Fundació, *Poesia Brossa* (pàgina 26), que a més a més ha dinamitzat activitat brossiana a l'entorn del MACBA, amb el punt culminant de la Nit Brossa. Les exposicions itinerants de la Fundació han viatjat, concretament a Valladolid (pàgina 32). Durant aquest 2017, moltes galeries d'art s'han interessat per exposar obres de Brossa, tant a Barcelona com a altres indrets del món (Galeria Miguel Marcos, Galeria Joan Prats, Galeria Mayoral, etc.).

DE PUBLICACIONS

La gran notícia de l'any és la publicació dels poemaris inèdits de Joan Brossa *Mapa de lluites* i *Gual permanent* (pàgina 35) per part del segell Rata_Books. També s'ha continuat la tasca de la publicació de la poesia escènica de Joan Brossa amb els tres llibres següents de la col·lecció de l'editorial Arola (pàgina 34). Cal destacar la publicació del llibre infantil *El llapis màgic de Joan Brossa* (La Galera), escrit per Judith Barnés i il·lustrat per Roser Calafell. I, encara que no sigui una publicació pròpiament de la Fundació, Edicions Poncianes ha editat *Quaderns de correspondències* (pàgina 52), on s'hi ha inclòs l'edició de cartes entre Joan Brossa i Joan Ponç.

DE DINAMITZACIÓ D'ACTIVITATS PER A PÚBLIC GENERAL

Des de la Fundació s'han organitzat vuit rutes urbanes amb un públic de fins a 132 persones (pàgina 33). També s'han organitzat xerrades, conferències, recitals de poesia, col·loquis i clubs de lectura (pàgina 35).

DE CREACIÓ DE XARXA

Hem coordinat l'Epicentre Brossa (pàgina 40), una iniciativa que ha englobat diferents entitats com el Teatre Nacional de Catalunya, La Seca Espai Brossa, la Fundació Antoni Tàpies, la Fundació Joan Miró, la Fundació Vila-Casas, la Filmoteca de Catalunya, l'Ateneu Barcelonès, l'ICUB o l'ESMUC. Tots aquests equipaments han sumat esforços per organitzar un programa d'activitats culturals dedicat a Joan Brossa. Hem col·laborat amb una quarantena d'entitats culturals i institucions (pàgina 17) generant projectes, activitats, reflexions, debats, etc. Hem estat presents a les xarxes socials dinamitzant iniciatives *online* de creació (pàgina 12). Finalment, a l'apartat Constel·lació Brossa (pàgina 39) s'hi pot trobar tot allò que Joan Brossa ha generat aquest darrer any, amb col·laboració o no de la Fundació Joan Brossa.

Hem tancat l'any amb una molt mala notícia, la mort de Carles Santos, membre honorífic del Centre d'Estudis Joan Brossa. Però amb projectes engrescadors: la imminent obertura de la nova seu a La Seca 2 i, per tant, la confirmació d'una nova etapa de la Fundació Joan Brossa iniciada aquest 2017.

Carles Santos (1940-2017),
membre honorífic del Centre
d'Estudis Joan Brossa.

Futura nova seu de la
Fundació Joan Brossa,
al carrer de La Seca, 2

1. ORGANITZACIÓ INTERNA

El 2017 es va estrenar amb un canvi en l'organigrama de la Fundació Joan Brossa. Aquest canvi de mandat es va presentar en roda de premsa el 28 de març, acte que també va servir per presentar la programació de l'Epicentre Brossa (veure la pàgina 40).

Roda de premsa de l'Epicentre Brossa, on es va presentar també el canvi organitzatiu de la Fundació Joan Brossa. En aquesta fotografia: Ferran Barenblit, Xavier Albertí, Vicenç Altaió i Hermann Bonnin.

Durant tot aquest any 2017, l'organització de la Fundació Joan Brossa ha estat a través dels següents òrgans de gestió:

PATRONAT

President

Vicenç Altaió

Vicepresident institucional

Daniel Giralt-Miracle

Vicepresidenta d'estudis

Glòria Bordons

Secretari i tresorer

Joan Abellà

Vocals

Hermann Bonnín, Mercè Centellas, Xavier Folch, Dolors Guilleumas, Jesús Julve, Carme Llopis, Albert Mestres, Jaume Maymó, Arnau Puig i Antoni Rubió.

Vocal institucional

Ajuntament de Barcelona

President emèrit

Josep Maria Mestres Quadreny

Vocals emèrits

Guillem Sànchez

Durant el 2017 s'han celebrat **dos patronats**: 26 de juny i 29 de novembre, aquest últim a la nova seu de La Seca 2.

COMISSIÓ EXECUTIVA

Formada per:

Joan Abellà, Vicenç Altaió, Judith Barnés, Hermann Bonnin, Glòria Bordons, Maria Canelles, Josep Maria Carreté, Jesús Julve i Albert Mestres.

S'han celebrat **sis reunions de la comissió executiva**: 19 i 31 de gener, 7 de març, 9 de maig, 12 de setembre i 15 de novembre.

CENTRE D'ESTUDIS JOAN BROSSA

El 25 d'abril del 2017 es va constituir el Centre d'Estudis Joan Brossa, que pretén renovar, reimpulsar i obrir l'entitat i convertir-se en l'autèntic batec de la Fundació. Els membres del Centre d'Estudis són estudiosos, amics del poeta, representants d'equipaments culturals afins i artistes emergents que han de contribuir a mantenir viu l'esperit de Joan Brossa i a la vegada impulsar i promoure la poesia experimental i les pràctiques literàries intertextuals. Les persones que integren el Centre d'Estudis són:

Vicenç Altaió, Marc Audí, Judith Barnés, Glòria Bordons, Eduard Escoffet, Francesc Foguet, Teresa Grandas, Manuel Guerrero, Alícia Kopf, Ferran Madico, Jordi Marrugat, Albert Mestres, Rosa Tharrats i Ester Xargay. S'ha comptat amb la presència simbòlica de Pere Portabella i del malaurat Carles Santos, clars referents de l'univers brossià.

Les funcions que s'han atribuït al Centre d'Estudis Joan Brossa són les d'estimular el coneixement de Brossa entre les noves generacions a partir de la recerca aprofundida al voltant de l'obra i l'autor; desenvolupar estratègies diverses per difondre l'obra de Brossa; posar a l'abast del públic els diferents tipus d'obres de Brossa; canalitzar recursos perquè l'obra de Brossa estimuli la creació i desenvolupar l'estudi de l'obra de Brossa en relació als seus contemporanis i als creadors actuals.

Durant el 2017 s'han celebrat **tres reunions del Centre d'Estudis Joan Brossa**: 27 de juny, 12 de setembre i 15 de novembre. Els temes de discussió s'han centrat en la propera obertura de la seu La Seca 2: la inauguració del nou espai i l'esbós de la programació del futur de la Fundació Joan Brossa.

Els membres del Centre d'Estudis Joan Brossa. Drets d'esquerra a dreta: Manel Guerrero, Francesc Foguet, Teresa Grandas, Vicenç Altaió, Alícia Kopf, Marc Audí, Rosa Tharrats, Eduard Escoffet. Asseguts d'esquerra a dreta: Glòria Bordons, Ester Xargay, Ferran Madico, Judith Barnés i Albert Mestres.

2. COMUNICACIÓ I XARXA

2.1 Comunicació i difusió

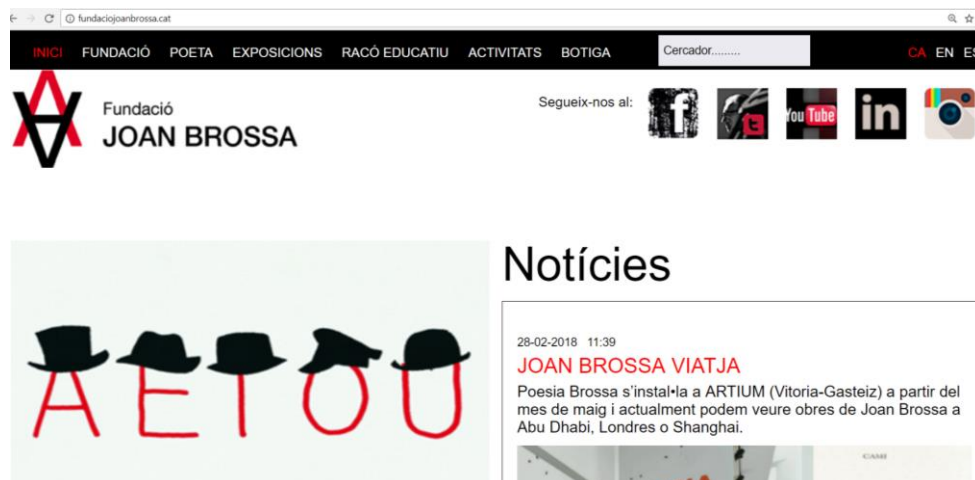
La Fundació Joan Brossa compta amb diferents actuacions en l'àmbit de la comunicació:

PÀGINA WEB

La pàgina web s'actualitza mensualment a través del "Poema del mes" i de les "Notícies". També s'afegeixen, a l'apartat "Activitats", les rutes que es programen.

Durant el 2017 s'han publicat les següents notícies al web:

- *Poesia Brossa* (17/01)
- Novetats editorials (16/02)
- La Fundació reneix! (15/03)
- Epicentre Brossa (27/03)
- Neix el centre d'estudis Joan Brossa (26/04)
- *El llapis màgic de Joan Brossa* (06/06)
- Oralitat, performativitat i poesia (04/10)
- Vermut Brossià (25/10)
- Brossa Code Converter (22/12)

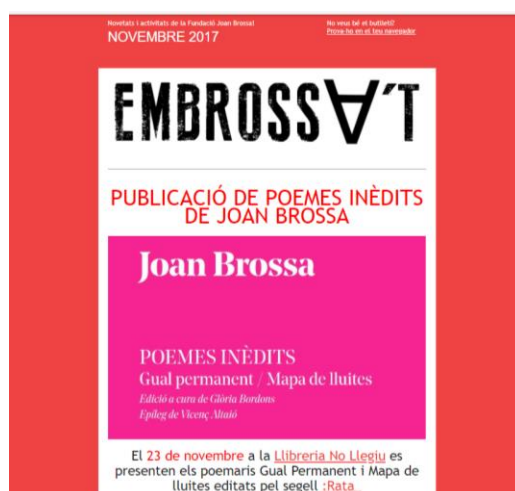
Portada del web de la Fundació Joan Brossa (www.fundaciojoanbrossa.cat)

EMBROSSA'T, BUTLLETÍ MENSUAL

A principis de cada mes s'envia el butlletí d'activitats de la Fundació. Aquest butlletí consta de les informacions següents:

Una notícia que presenta les novetats de la Fundació; activitats organitzades per la Fundació que es duran a terme durant el mes corrent; a l'apartat "Altaveu de projectes", es donen a conèixer projectes brossians d'arreu afins a la Fundació, o dels quals la Fundació hi participa en l'organització, l'assessorament o la comunicació; sota el títol "Constel·lació Brossa" s'hi enllacen les activitats i propostes brossianes sense vinculació directa amb la Fundació; finalment, s'ofereixen dos poemes mensuals, un visual o objectual relacionat amb un poema literari.

Durant el 2017 s'han publicat **11 butlletins** (el número d'estiu unifica juliol i agost) a una base de dades de **1485**

Capçalera del butlletí de novembre del 2017

XARXES SOCIALS

La Fundació Joan Brossa té comptes actius en les xarxes socials següents:

Facebook

Cada setmana hi ha de dues a tres publicacions a la [pàgina de Facebook de la Fundació Joan Brossa](#). Aquestes publicacions són notícies de la Fundació, activitats organitzades per nosaltres o bé s'enllacen les activitats que organitzen altres entitats però amb estreta col·laboració amb la Fundació Joan Brossa.

Així mateix, cada mes hi ha una publicació dedicada a un llibre recomanat i un joc per dinamitzar les xarxes: o una sopa de lletres brossiana o un poema desordenat.

La pàgina de Facebook de la Fundació Joan Brossa compta amb un total de **3739 seguidors**, i ha augmentat **350 nous seguidors aquest 2017**.

Twitter

La Fundació Joan Brossa compta d'una pàgina a twitter que fa com a mínim una publicació diària. Les publicacions que fem tenen a veure amb les activitats que s'organitzen des de la Fundació així com les que es deriven de projectes brossians diversos.

A més a més, organitzem algunes iniciatives setmanals que dinamitzen el nostre canal, com per exemple el twit que cada dilluns, sota les etiquetes #piulempoesia i #bondilluns, es publica amb un vers de Joan Brossa acompanyat d'un poema visual o objecte.

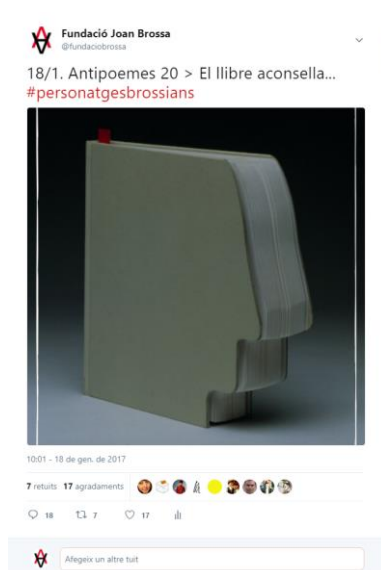

Publicació setmanal sota les etiquetes
#piulempoesia, #bondilluns i
#JoanBrossa

També s'han dinamitzat les següents activitats *online*:

#Personatgesbrossians va ser una iniciativa de co-creació poètica que va començar el 30 de desembre del 2016 (data de la mort de Joan Brossa) i es va donar per acabada el 19 de gener de 2017 (data de naixement). Aquesta proposta va consistir a piular poemes quotidians, de creació pròpia, dits per poemes visuals i objectes de l'autor que

representaven personatges. Així doncs, cada dia, a les 9h., es publicà un personatge brossià diferent des del Twitter de la Fundació per tal que els usuaris piulessin poemes, inspirats en el dia a dia, com si fossin dits pels personatges protagonistes que anaven apareixent a la xarxa. Aquesta iniciativa permeté treballar l'escriptura creativa, parar atenció als sentits i inspirar-se en la realitat més propera. Els resultats de l'experiència foren recollits en un llibre de piulades. Hi participaren 61 usuaris i es crearen 639 antipoemes. A més a més, el dia 22 de gener es va celebrar una festa antipoètica a la llibreria No Llegiu del Poblenou per tancar aquesta creació poètica col·lectiva (veure la pàgina 37).

Iniciativa
#personatgesbrossians

#especialBrossa ha estat una iniciativa amb col·laboració amb Cultius Culturals i va consistir a fer compartir a la xarxa els poemes de Joan Brossa que més agradessin. La proposta durà des del 16 al 19 de gener i es van compartir un total de 39 poemes que van ser recollits en un storify.

Finalment, per acabar l'any, hem engegat la proposta #BroCC o #codibrossa. Ha estat una iniciativa dels artistes Jesus Etxarte i Dirk Paesmans que, juntament amb la Fundació Joan Brossa, hem engegat una convocatòria de participació artística en xarxa relacionada amb un llenguatge inventat per Brossa. A partir de les paraules d'*El sabater* (1957)

"¿Num brusquis paraniro-caranam taramago palinoca?
Pliu-plau, tunga patrunc caranam."

es convida la gent a inventar-se la seva interpretació particular, que pot ser a través d'altres llenguatges i a compartir-ho en xarxa. Després, hi haurà un procés de curació per part dels artistes per seleccionar les aportacions més interessants.

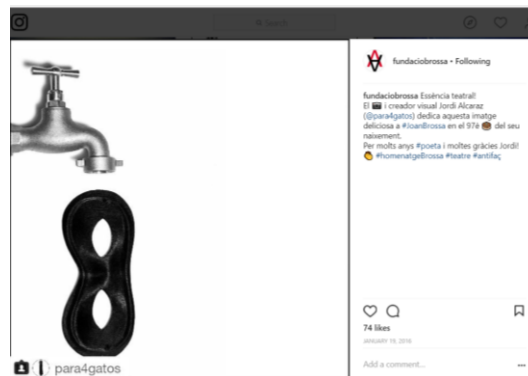
Iniciativa #CodiBrossa portada a terme conjuntament amb Jesús Etxarte i Dick Paesmans

La pàgina de Twitter de la Fundació Joan Brossa compta amb un total de **3889 seguidors**, i ha augmentat gairebé **400 nous seguidors aquest 2017**.

Instagram

El 2017 ha estat el segon any de vida del compte Instagram de la Fundació Joan Brossa. Durant aquests dos anys s'han assentat les bases d'aquest mitjà i hem consolidat els seguidors. La pàgina d'Instagram de la Fundació serveix per compartir imatges de poesia visual de Joan Brossa així com aportar aquesta mirada transformadora de la poesia brossiana a través de compartir propostes visuals d'artistes actuals que treballen amb elements similars als de Joan Brossa.

Exemple d'una publicació a Instagram de la Fundació

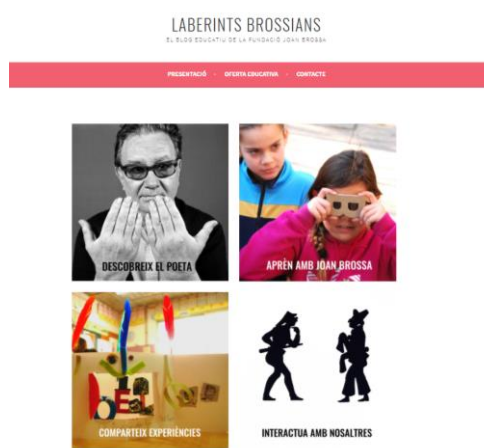
El compte d'Instagram de la Fundació Joan Brossa té actualment **1708 seguidors** i **un centenar** de publicacions.

Youtube

El canal de youtube de la Fundació no s'actualitza amb regularitat però consta d'una selecció de vídeos amb entrevistes a Joan Brossa, reportatges, vídeos de la constel·lació Brossa, documents de diferents activitats de la Fundació, etc.

Laberints brossians, bloc educatiu

Durant el 2017 s'ha seguit el ritme de publicacions habitual del bloc educatiu de la Fundació Joan Brossa. Per a més informació, veure la pàgina 19.

Portada del bloc educatiu Laberints Brossians

2.2 Creació de xarxa

Durant el 2017 la Fundació Joan Brossa ha treballat amb 42 institucions culturals diferents, amb qui hem compartit produccions, activitats i propostes. En aquest sentit, cal destacar la iniciativa Epicentre Brossa (veure la pàgina 40). Des del MACBA o La Seca o Espais Escrits, que són entitats germanes, fins a col·laboracions més esporàdiques amb artistes o col·lectius diversos.

Les entitats amb qui hem compartit projectes són:

A Bao A Qu (pàgina 24)	Galeria Esther Montoriol (pàgina 27)
Addaura Teatre (pàgina 42)	Galeria Joan Prats (pàgina 50)
Arola Editors (pàgina 34 i 43)	Gremi de Galeries d'Art de Catalunya (pàgina 38)
Biblioteca Can Peixauet (pàgina 35)	Institut del Teatre (pàgina 40, 53)
Cabosanroque (pàgina 41)	Institut Municipal d'Educació de Barcelona (pàgina 30)
Can Manyé Espai d'Art i Creació (pàgina 33 i 43)	La Seca Espai Brossa (pàgina 33, 40, 42, 53, 54)
Cercle Artístic de Sant Lluç (pàgina 36)	Llibreria La Petita (pàgina 37)
Cercle de Lectors (pàgina 34)	Llibreria No Llegiu (pàgina 14, 35, 37)
Club Cronopios (pàgina 36)	Museu d'Art Contemporani de Barcelona (pàgina 23, 25, 33, 34, 40, 45)
El rei de la màgia (pàgina 21)	Museu Marítim de Barcelona (pàgina 34, 49)
ERAM Escola d'Art Dramàtic de la Universitat de Girona (pàgina 29)	Obrador d'Històries (pàgina 33, 35)
Escola Eina (pàgina 36 i 38)	Pirates Teatre (pàgina 23, 34, 46, 53)
Escola d'Esriptura de l'Ateneu Barcelonès (pàgina 38, 40 i 44)	Plataforma per la Llengua (pàgina 29)
Escola Superior de Música de Catalunya (pàgina 41)	Poció. Grup de recerca UB (pàgina 25)
Espais Escrits (pàgina 37)	Tantàgora Serveis Culturals (pàgina 24)
Explica Dansa (pàgina 24)	Teatre Nacional de Catalunya (pàgina 34, 40, 43)
Fundació Antoni Tàpies (pàgina 40, 44)	Teatre Poliorama (pàgina 33)
Fundació Joan Miró (pàgina 40)	Vermut Miró (pàgina 38)
Fundació Tot Raval (pàgina 26, 38)	Xarxa de Biblioteques de Barcelona (pàgina 34)
Fundació Vila Casas (pàgina 43)	
Filmoteca de Catalunya (pàgina 21, 34, 40, 45)	

3. ÀMBIT EDUCATIU

3.1 Programa educatiu

Durant el 2017 (que comprèn el període lectiu de mig curs 2016-17 i mig curs 2017-18) s'ha continuat amb el programa educatiu de la Fundació Joan Brossa que implica:

- **Aprendre amb Joan Brossa:** tallers sobre poesia visual, objectual i literària per a tots nivells, des d'un punt de vista interdisciplinar (es relaciona amb elements com la màgia, el cinema, la dansa, els titelles, etc.)
- **Pels camins de Joan Brossa:** rutes urbanes dissenyades per entrar en contacte amb la figura de Joan Brossa i la seva poesia de manera experiencial i activa. Les rutes es fan per Barcelona i estan programades per a tots els nivells.
- **Projecte de curs:** proposta pedagògica pensada per treballar a les escoles de manera autònoma. Des de la Fundació es dissenya un projecte a l'entorn d'un tema brossià i s'aporten els recursos perquè es pugui desenvolupar a qualsevol nivell. La Fundació desenvolupa el paper de referent durant aquest treball. Durant el 2017 hem treballat amb el projecte "El meu llibre d'artista" (curs 2016-17) i hem llançat el projecte "Mirades" (curs 2017-18).
- **Bloc educatiu Laberints brossians:** engegat el 2016, el bloc Laberints brossians ha seguit actiu durant el 2017 funcionant com a recurs pedagògic per a mestres i docents i alhora com a altaveu de projectes brossians escolars portats a terme arreu del territori.

A més a més, s'ha celebrat la III Jornada Educativa Joan Brossa "Transvers-arts" amb una assistència de 43 persones i la participació de professionals de l'àmbit de les arts, la literatura i l'educació. La jornada d'enguany es va dedicar a metodologies que permeten eliminar fronteres entre continguts o matèries i que promouen el treball col·laboratiu per projectes prenent com a referència la creació poètica i artística.

Durant el 2017 s'ha continuat el treball iniciat el 2016 a través del bloc educatiu Laberints brossians. Aquesta iniciativa pretén no només ser un espai on relatar les iniciatives del programa educatiu de la Fundació Joan Brossa, sinó que també vol ser un banc de recursos brossians per a mestres i professors i alhora un altaveu de projectes i experiències d'escoles d'arreu que hagin treballat la figura de Joan Brossa o la creació artística i poètica des d'un punt de vista interdisciplinari i avantguardista.

3.2 Novetats del programa educatiu

TWITTERA BROSSA

El 19 de gener del 2017 es va presentar la unitat didàctica "TwitteraBrossa. Creació poètica a Twitter" adreçada a professors d'ESO i de Batxillerat amb la voluntat d'explorar nous formats i mitjans poètics, de practicar l'escriptura creativa a través de les xarxes socials i de descobrir l'obra poètica de Joan Brossa amb els alumnes. La presentació, realitzada per Judith Barnés, tingué lloc a la seu del CESIRE a Barcelona. Hi assistiren 16 docents.

SOTA L'OMBRA BROSSIANA

El 3 de maig es va estrenar el taller educatiu "Sota l'ombra brossiana", un taller-espectacle pensat per a nens i nenes d'infantil creat i dinamitzat per Teia Moner. Aquest taller s'ha programat fins a cinc vegades al llarg de tot el 2017 amb una incidència sobre 124 alumnes.

Taller "Sota l'ombra brossiana", a l'escola El Parc de la Ciutadella (Barcelona)

3.3 Activitats educatives 2017

Total activitats 2017	85
Rutes "Pels camins de Joan Brossa"	48
Tallers "Aprendre amb Joan Brossa"	37

Total centres educatius	29
Barcelona	18
Altres procedències	11

Total alumnes	1971
Infantil (3-6 anys)	464
Primària	820
Secundària	533
Batxillerat	112
Universitat	13
Cicles formatius	0
Altres col·lectius (PQPI)	29

Col·laboradors de les rutes i tallers 2017					
Enric Llevat	Educador i creador del taller "Tinta brossiana"	Ariadna Caballero	Educadora	Bàrbara Bayarri	Educadora
Filmoteca de Catalunya	Entitat co-productora del taller "La mirada creadora" i de la ruta "Aprendre a mirar"	Sandra Anitua	Educadora	Roser Grimaó	Educadora
El rei de la màgia	Entitat co-productora del taller "Un mag de la paraula"	Anaïs Muñoz	Educadora	Maria Antònia Salvà	Educadora
Teia Moner	Educadora i creadora del taller "Sota l'ombra brossiana"	Ana Alejandres	Educadora	Laia Serrano	Educadora

COMPARATIVA 2017-2016-2015

2017		2016		2015	
Total activitats	85	Total activitats	90	Total activitats	57
Rutes "Pels camins de Joan Brossa" 2017	48	Rutes "Pels camins de Joan Brossa" 2016	48	Rutes "Pels camins de Joan Brossa" 2015	No hi ha dades
Tallers "Aprendre amb Joan Brossa" 2017	37	Tallers "Aprendre amb Joan Brossa" 2016	42	Tallers "Aprendre amb Joan Brossa" 2015	No hi ha dades

2017		2016		2015	
Total alumnes	1971	Total alumnes	2187	Total alumnes	1382
Infantil (3-6 anys)	464	Infantil (3-6 anys)	108	Infantil (3-6 anys)	356
Primària	820	Primària	895	Primària	335
Secundària	533	Secundària	1031	Secundària	492
Batxillerat	112	Batxillerat	80	Batxillerat	116
Universitat	13	Universitat	73	Universitat	76
Cicle formatius	0	Cicles formatius	0	Cicles formatius	0
Altres col·lectius (PQPI)	29	Altres col·lectius	0	Altres col·lectius	7

Escola Santa Anna (Barcelona), 6è de primària

Escola Santa Anna (Barcelona), 6è de primària

Escola Jovellanos (Barcelona), P5

Escola Jovellanos (Barcelona), P5

3.4 Sessions formatives

III JORNADA EDUCATIVA JOAN BROSSA "TRANSVERS-ARTS"

Un any més, els serveis educatius de la Fundació Joan Brossa han organitzat una jornada dedicada a la reflexió i a compartir experiències educatives a l'entorn de la creació artística i poètica. La Jornada d'enguany es va celebrar el 10 de juliol a l'auditori del Centre d'Estudis i Documentació del MACBA. Les línies de debat van girar a l'entorn de la transversalitat artística i creativa a les aules. La Jornada es va desenvolupar a l'entorn de tres taules rodones:

La primera portava per títol "Arts. Cap a un model integrador i participatiu" i hi van formar part Xosé Aviñoa, Dimas Fábregas, Fernando Hernández i Judith Vidiella. Es va debatre sobre la necessitat de desenvolupar projectes interdisciplinaris a l'aula en què les arts esdevinguin un estímul per als alumnes. Es van aportar models educatius i iniciatives d'èxit, d'àmbit nacional i internacional.

La segona taula rodona portava dues escoles convidades, l'escola Cooperativa El Puig (Esparreguera) i l'escola Josep Maria de Segarra (Barcelona), que van explicar experiències pròpies de projectes d'aula en què les arts són tractades des de l'experiència transformadora i l'esperit crític.

La tercera i última taula rodona, sota el títol "Mirades creadores", feia debatre els projectes de diferents col·lectius (Els Pirates Teatre, Explica Dansa i A Bao A Qu) que, a través d'una mirada interdisciplinària, aporten reflexió i creació artística a les aules.

Finalment, es va tancar la jornada amb una proposta creativa i poètica a càrrec de Tantàgora, dinamitzada per Roser Ros i Magalí Homs.

III Jornada Educativa Joan Brossa Transvers-Arts

El col·lectiu Explica Dansa a les III Jornada Educativa Joan Brossa

EL PROGRAMA EDUCATIU DE LA FUNDACIÓ COM A RECURS PER A FUTURS MESTRES

El 18 d'abril es va fer una sessió formativa amb 42 alumnes de primer de magisteri de la Universitat de Barcelona per mostrar-los de quina manera el Servei Educatiu de la Fundació concep i dinamitza les visites a les exposicions dedicades a Joan Brossa adreçades a alumnes d'infantil i primària. La sessió fou realitzada per Judith Barnés.

EXPLICAR JOAN BROSSA A MESTRES DEL TERRITORI

Jornada pedagògica "Camins" a Addend (La Morera de Montsant) adreçada a personal docent per presentar el potencial educatiu de Joan Brossa i el bloc educatiu de la Fundació. Es van presentar els continguts del projecte educatiu Camins i les dinàmiques de treball proposades per als diferents nivells educatius. La darrera part de la sessió estigué destinada a l'experimentació. Judith Barnés, Glòria Bordons, Eva Figueras i Anna Maria Moreno (membres del grup de recerca Poció. Poesia i Educació) dinamitzaren la jornada. Hi assistiren 13 docents.

POESIA BROSSA: SESSIÓ FORMATIVA PER A MESTRES DE PRIMÀRIA

El dissabte 7 d'octubre, la Fundació Joan Brossa va participar a la jornada formativa per a mestres de primària que va organitzar el servei educatiu del MACBA sobre l'exposició *Poesia Brossa*. La Fundació Joan Brossa va explicar el programa educatiu de la Fundació i tots els recursos de què disposa i es van aportar algunes idees sobre com aprofitar els recursos de la Fundació per poder treballar l'exposició *Poesia Brossa*, ja que els serveis educatius del museu proposaven un programa per a Secundària i no concretament per a l'etapa de Primària.

POESIA BROSSA PER A ESTUDIANTS LONDINENCs

El dilluns 6 de novembre Glòria Bordons va realitzar una visita guiada a l'exposició *Poesia Brossa* per a John London, director del Centre d'Estudis Catalans de Queen Mary, Universitat de Londres, i els seus alumnes. Hi van assistir 12 persones.

ASSESSORAMENT A UNA ESCOLA BROSSIANA

A l'escola cooperativa El Puig es van plantejar a principis de curs que volien treballar Joan Brossa com a figura transversal al llarg de tot el curs. És per això que van demanar a la Fundació Joan Brossa que Glòria Bordons els preparés una sessió formativa al claustre sobre la figura i l'obra de Joan Brossa. Aquesta sessió es va portar a terme el 9 de novembre.

3.5 Alumnes en pràctiques

Durant el 2017 la Fundació Joan Brossa ha acollit quatre estudiants en pràctiques:

Grace McGormick, alumna del màster de Gestió del Patrimoni Cultural de la Universitat de Barcelona. Del 17 d'octubre del 2016 al 2 de febrer.

Pamela Coloma, alumna del màster de Gestió del Patrimoni Cultural de la Universitat de Barcelona, des del 9 de febrer fins el 17 de març.

María Royuela, alumna del màster de Gestió del Patrimoni Cultural de la Universitat de Barcelona, des del 20 de març al 17 de juny.

Joana Bel, alumna del màster d'Ensenyament de Català com a Primera i Segona llengua de la Universitat de Barcelona, del 19 d'abril al 2 de juny.

3.6 Altres experiències educatives

APADRINA EL TEU EQUIPAMENT

Durant el curs escolar 2016-17 es va participar en el programa Apadrina el teu equipament de la Fundació Tot Raval. Aquest programa té l'objectiu d'apropar l'oferta cultural del Raval als estudiants i les seves famílies. Es vol impulsar el treball conjunt entre els grans equipaments culturals i els centres educatius del barri per desenvolupar propostes formatives de llarga durada, integrades al currículum acadèmic i adaptades a diferents necessitats. Un centre educatiu, doncs, apadrina un equipament cultural i aquest es compromet a elaborar conjuntament amb el centre una proposta pedagògica singular i dissenyada expressament.

Durant el curs 2016-17 es va treballar amb l'escola Collaso i Gil culminant amb un acte de cloenda celebrat el 28 d'abril on assistiren totes les escoles i equipaments culturals implicats en el projecte.

Acte de cloenda del programa Apadrina el teu equipament, amb la presentació del treball fet amb l'escola Collasso i Gil i la Fundació Joan Brossa.

Durant el curs 2017-18 s'ha continuat treballant dins d'aquest projecte amb l'escola Jacint Verdaguer (que no és al barri del Raval però que comparteix docents amb l'escola Collasso i Gil), adaptant un projecte de creació de poesia objectual que ha d'acabar amb una exposició de les obres creades pels alumnes.

"EL MEU LLIBRE D'ARTISTA, EXPOSICIÓ A LA GALERIA ESTHER MONTORIOL I "MIRADES"

Durant el curs 2016-17, la Fundació Joan Brossa va oferir a mestres i docents el recurs pedagògic "El meu llibre d'artista". Es tracta d'un dossier que desplega una proposta de creació poètica i plàstica a desenvolupar en format projecte interdisciplinar al llarg de tot el curs. El dossier està organitzat per etapes educatives i la Fundació desenvolupa el paper d'assessora durant aquest procés en el qual les escoles treballen autònomament a partir d'aquesta proposta.

El dossier "El meu llibre d'artista" es va llançar durant el mes de juny del 2016 i ha culminat amb la inauguració de l'exposició "El meu llibre d'artista" a la galeria d'art Esther Montoriol durant els dies 26, 27 i 28 d'octubre del 2017. En aquesta exposició es van exposar obres d'alumnes de l'escola cooperativa El Puig (Esparreguera), Sant Miquel dels Sants (Vic) i Institut Euclides (Pineda de Mar). A la inauguració hi van assistir alumnes (els artistes de les obres), mestres, famílies i, per part de la Fundació Joan Brossa, Glòria Bordons, que va fer una petita introducció sobre els llibres d'artista de Joan Brossa.

Cartell de l'exposició El meu llibre d'artista, celebrada a la Galeria Esther Montoriol com a cloenda del projecte de curs 2016-17

Inauguració de l'exposició El meu llibre d'artista, celebrada a la Galeria Esther Montoriol.

El mes de juny del 2017 es va llançar el projecte de curs 2017-18. Es tracta de "Mirades" i es centra en la temàtica de la poesia objectual, convidant a la creació poètica a partir d'objectes quotidians o fotografies per transformar la realitat.

UNA TONTERIA MOLT BROSSA

Durant el mes d'octubre es van dur a terme accions de formació amb un grup d'estudiants de l'escola d'arts escèniques ERAM de la Universitat de Girona. Juntament amb la seva professora, Judith Vidiella, es va fer una visita a l'exposició *Poesia Brossa* i a l'arxiu guiada per Glòria Bordons.

Després d'aquesta experiència, els alumnes van preparar una creació escènica inspirada en l'univers brossià i que van titular *Una tonteria molt Brossa*. Es va presentar davant de públic a principis del mes de febrer del 2018 dins del MACBA mateix.

Cartell de l'espectacle *Una tonteria molt Brossa*

CONCURS TISNER

Un any més, la Fundació Joan Brossa ha participat al Concurs Tísner de Creació de Jocs en Català organitzat per la Plataforma per la Llengua, en la seva tercera edició.

La Fundació s'encarrega d'un dels premis del concurs. Enguany ha estat l'activitat a l'aire lliure Jocs i camins (als Jardins Joan Brossa de Montjuïc) que es va realitzar el 14 de juny per als alumnes de cinquè de primària de l'escola Projecte de Barcelona.

RELACIÓ ENTRE CENTRES EDUCATIU I ENTITATS A L'IMEB

A partir del mes d'agost, la Fundació Joan Brossa forma part del grup de treball "Relació entre centres educatius i entitats" sorgit del Consell Pedagògic de l'IMEB (Institut Municipal d'Educació de Barcelona).

En aquest grup de treball, format per representants de més de 20 entitats culturals i educatives de l'àrea metropolitana de Barcelona, es discuteix en reunions cada dos mesos sobre com són i com haurien de ser les relacions entre aquestes entitats i els centres educatius.

Les converses ens han portat a preguntar directament a mestres i directors d'escola com creuen que hauria de ser aquesta relació. Seguint aquesta idea, s'ha organitzat una trobada de discussió amb membres de la comunitat educativa i entitats culturals per ampliar els interlocutors de la conversa. Aquesta trobada s'ha celebrat durant el mes de gener del 2018. També se'n preveuen d'altres amb representants del Consorci d'Educació.

UTOPIA MARKET POESIA

En el marc de l'Utopia Market Poesia, el 18 de març la Fundació Joan Brossa va dinamitzar un taller creatiu infantil dedicat a explorar la poesia visual i objectual de Joan Brossa. Vam fer, doncs, el taller "Mirem pel forat de la O" i "Creem un plat personatge" i hi van assistir 14 infants.

"Mirem pel forat de la O", activitat organitzada a l'Utopia Market Poesia 2017

4. ACTIVITATS D'ÀMBIT GENERAL

4.1 Exposicions

JOAN BROSSA A VALLADOLID

Des del 5 de setembre fins el 5 de novembre el centre Patio Herreriano Museo de Arte Contemporáneo Español de Valladolid va dedicar el seu espai a l'obra de Joan Brossa exposant conjuntament l'exposició *Escolteu aquest silenci*, produïda per la Fundació Joan Brossa i comissariada per Glòria Bordons, i *A escena. Personatges Brossians*, també produïda per la Fundació i comissariada per Judith Barnés i Glòria Bordons. El conjunt va estar format per un total de vint-i-set poemes visuals, deu cartells, divuit poemes objecte, una instal·lació, un llibre d'artista i vint-i-cinc poemes escrits.

La inauguració, el dia 5 de setembre, va comptar amb la presència de Glòria Bordons, de la Fundació Joan Brossa.

Exposició al Patio Herreriano de Valladolid

ESCOLTEU AQUEST SILENCI, A ROSES

El 4 de març es va inaugurar l'exposició *Escolteu aquest silenci*, produïda per la Fundació Joan Brossa i comissariada per Glòria Bordons, a Ca l'Anita de Roses. La inauguració va comptar amb la presència de la comissària i hi assistiren 54 persones. L'exposició es va poder veure fins al 2 d'abril.

Exposició "Escolteu aquest silenci" a Casa Anita, de Roses

A ESCENA. PERSONATGES BROSSIANS A ALELLA

El 5 de maig es va inaugurar a Can Manyé. Espai d'art i Creació d'Alella l'exposició *A escena. Personatges Brossians*. L'activitat es va emmarcar en els Espai de Poesia i en el programa d'activitats de l'Epicentre Brossa (veure a partir de la pàgina 40) i va ser presentada per Glòria Brodons. A l'acte hi van assistir unes 120 persones i es va poder veure fins al 28 de maig, per unes 550 persones.

El dia 24 de maig hi va haver una visita guiada a l'exposició a càrrec de Glòria Bordonas.

4.2 Rutes

Total rutes realitzades 2017	8
Total usuaris	132 (mitjana entre 16 i 17 persones per ruta)

Durant el 2017 s'han realitzat vuit rutes. Tres han estat organitzades per a entitats privades (Associació de veïns i veïnes de Sagrada Família i Associació Obrador d'Històries) i les altres cinc han estat organitzades per la Fundació Joan Brossa obertes al públic general.

La ruta que s'ha fet més vegades (4) ha estat "Del MACBA a La Seca. Poesia, màgia, teatre i carnaval". Aquest itinerari té lloc a Ciutat Vella i es visita l'interior del Teatre Poliorama, la botiga El Ingenio i també La Seca Espai Brossa.

Ruta 'La quarta dimensió de Joan Brossa', realitzada amb Els Pirates Teatre

Les rutes de la Fundació Joan Brossa han estat programades en sintonia amb diferents programacions i actes de la ciutat:

- Actes a l'entorn de Sant Jordi 2017 que organitza la llibreria Laie del MACBA
- Festa Major del Raval
- Setmana de la Poesia 2017
- Epicentre Brossa

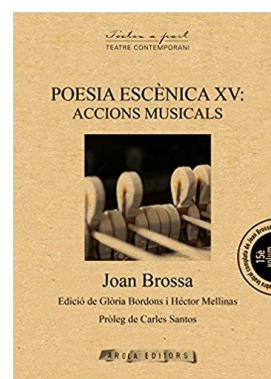
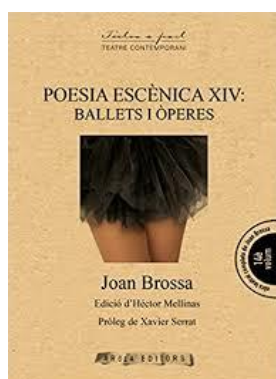
Per poder programar totes aquestes rutes hem treballat amb altres entitats que ens han obert les portes per poder visitar les seves instal·lacions (la botiga El Ingenio, el Teatre Poliorama, La Seca Espai Brossa, el Cercle de Lectors, la Filmoteca de Catalunya, etc.); que ens han programat dins la seva oferta (Xarxa de Biblioteques de Barcelona); o bé que ens han ajudat amb la producció (com Els Pirates Teatre, amb qui vam crear i portar a terme la ruta teatralitzada sobre poesia escènica La quarta dimensió de Joan Brossa, programada en el marc de l'Epicentre Brossa -pàgina 40-; o el Museu Marítim, amb qui vam dissenyar la ruta B de Bicicleta incloent l'exposició el Miraestels -p. 49-).

4.3 Publicacions

TRES NOUS VOLUMS DE POESIA ESCÈNICA

El 22 de maig es van presentar els tres nous volums de poesia escènica que està publicant Arola Editors. Es tracta dels volums *XIII Quatre peces atàviques*; *XIV Ballets i òperes*; i *XV Accions musicals*.

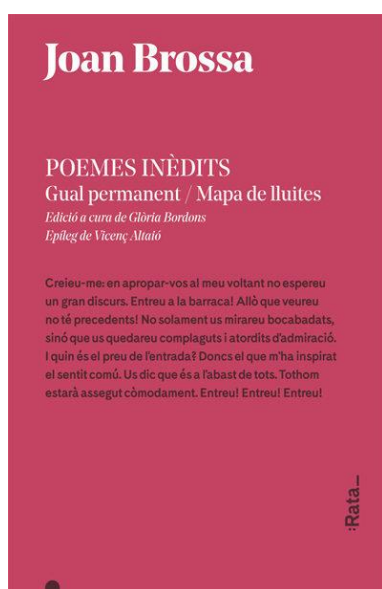
L'acte tingué lloc al vestíbul de la sala petita del Teatre Nacional de Catalunya i comptà amb la presència d'Alfred Arola, Xavier Albertí, Glòria Bordons, Moisès Maicas i Xavier Serrat. Va ser programat en el marc de l'Epicentre Brossa (pàgina 40).

EDICIÓ DE POEMARIS INÈDITS

Aquesta tardor 2017 s'han publicat dos poemaris inèdits de Joan Brossa: *Gual permanent* (1977) i *Mapa de Lluïtes* (1979-1984). L'edició ha estat a càrrec del segell *:Rata_Books*, del Grup Enciclopèdia Catalana i inclou un pròleg de Glòria Bordons (que n'ha fet també l'edició) i un epíleg de Vicenç Altaió.

Es van presentar en un acte a la llibreria No Llegiu del Poblenou el 27 de novembre, en un context polític intens, amb la presència de Vicenç Altaió i Glòria Bordons. L'atzar editorial ha fet que, com diu Vicenç Altaió a l'epíleg, "els poemes, inalterables, podrien haver estat escrits avui" perquè "aquests llibres són la crònica poètica del pas de la democràcia a la llufa de la realitat, de la transició a la recuperació".

Presentació dels *Poemes inèdits* a la llibreria No Llegiu del Poblenou, amb Glòria Bordons i Vicenç Altaió.

4.4 Conferències, xerrades, col·loquis, clubs de lectura, etc.

JOAN BROSSA A L'OBRA D'HISTÒRIES

El 16 de gener es va celebrar el monogràfic dedicat a aprofundir en la creació poètica de Joan Brossa i a interrelacionar els diferents llenguatges amb els quals el poeta va experimentar: poesia literària, poesia visual i poesia escènica. Aquesta activitat, conduïda per Glòria Bordons, fou realitzada a l'*Obrador d'Històries* a Barcelona.

POETA, GUERRILLER I PRESTIDIGITADOR

El 26 de gener, Glòria Bordons va fer la conferència *Joan Brossa. Poeta, guerriller i prestidigitador* a la sala Joan Brossa de la Biblioteca Can Peixauet de Santa Coloma de Gramenet a càrrec de Glòria Bordons. Es presentà la vida i l'obra del poeta.

POESIA OBJECTUAL A L'ESCOLA EINA

El 9 de febrer es va celebrar la taula rodona Brossa i l'objecte poètic per aprofundir en els processos creatius de Joan Brossa a l'hora de realitzar poemes objecte. Es parlà sobre la poètica de l'objecte, sobre la generació de nous significats a partir de les relacions entre objectes dispersos i sobre la participació de l'espectador a l'hora de donar sentit a aquesta nova realitat. Durant l'activitat s'hi exposaren sis poemes objecte brossians. Hi participaren Frederic Amat, Jordi Junyent i Antonio Monegal i Àlex Mitrani en fou el moderador. L'activitat tingué lloc a l'Espai Barra de Ferro de l'Escola Eina.

JOAN BROSSA AL CLUB DE LOS CRONOPIOS

Durant la celebració del Dia Mundial de la Poesia, 21 de març, es va organitzar un Club de lectura a Club Cronopios a partir d'una selecció de textos del poemari *El dia a dia* de Joan Brossa i després es va realitzar una dinàmica creativa a càrrec de Judith Barnés.

Després d'aquesta xerrada, es va realitzar una escena poètica sota el títol "Collage-col·lagen" a partir de la figura i de l'obra de Joan Brossa a càrrec de Xavier Serrat. La proposta van tenir un format aproximat d'una falsa conferència i presentà una maqueta realitzada per un arquitecte professional.

TOCATS PER BROSSA

El 21 de juny es va celebrar el col·loqui "Tocats per Brossa" en què els creadors visuals Toni Prat, Cuca Canals, Carles Canals i Àlex Monfort ens parlaren sobre la poesia visual i sobre l'impacte que Brossa ha tingut a les seves obres. L'activitat, que tingué lloc al Cercle Artístic de Sant Lluc, presentà un format itinerant atès que cada creador va disposar d'un espai propi per reproduir el seu univers creatiu. Hi assistiren 22 persones.

Cuca Canals presenta uns poemes visuals al col·loqui
"Tocats per Brossa"

EL PATRIMONI LITERARI COM A RECURS EDUCATIU

El 7 de juliol es va participar al curs *El patrimoni literari, un recurs educatiu* coordinat per Espais Escrits en el marc de la 44a Escola d'Estiu del Col·legi de Llicenciats en Filosofia i Lletres. Judith Barnés realitzà la xerrada "Aprendre amb Joan Brossa: de la reflexió a la creativitat" i Glòria Bordons parlà sobre "Literatura i educació".

4.5 Altres

FESTA ANTIPOÈTICA EN LA CELEBRACIÓ DEL 98è ANIVERSARI DE JOAN BROSSA

Amb motiu del final de festa de la iniciativa twittera "Uns personatges que diuen poesia" (p. XX), es va organitzar una sèrie d'activitats conjuntament amb les llibreries del Poblenou No Llegiu i La Petita durant el diumenge 22 de gener. En primer lloc es va portar a terme un taller creatiu infantil "Mirem pel forat de la O" a la llibreria infantil La Petita dinamitzat per Judith Barnés, al qual assistiren 18 nens, i micròfon obert "A Brossa" a la llibreria No Llegiu on es llegiren poemes brossians i antipoemes creats a Twitter en el marc de la iniciativa *Uns personatges que diuen poesia*. D'aquesta manera, es commemorà el 98è aniversari del naixement de Joan Brossa. A la llibreria No Llegiu hi assistiren 22 persones. L'acte fou conduït per Glòria Bordons i Judith Barnés.

Festa Antipoètica a la Llibreria No Llegiu del Poblenou

SANT JORDI A LA FUNDACIÓ BROSSA

Amb motiu de la celebració de la diada de Sant Jordi, aquest 2017 la Fundació Joan Brossa ha participat a la Mostra d'entitats organitzada per la Fundació Tot Raval a la rambla del Raval. La Fundació Joan Brossa comptà amb un estand on es vengueren llibres. També s'hi organitzà el taller creatiu infantil "Juguem amb els llibres". Les persones que estigueren a l'estand foren Sandra Anitua, Bàrbara Bayarri, Cristina Company, Maria Antònia Mateu i María Royuela.

SETMANA DE LA POESIA

Durant la Setmana Barcelona Poesia (del 10 al 15 de maig) la Fundació Joan Brossa participà en dues activitats:

En la instal·lació poètica Arxiu Brossa en què el visitant fou espectador i co-creador d'un poema col·lectiu a partir de la poesia escrita de Joan Brossa. L'activitat tingué lloc a l'Espai Barra de Ferro de l'Escola Eina i fou dinamitzada pel col·lectiu "Gust Indisciplinat".

I a través del taller Poesia sonora. Text, veu i tecnologia conduït per Eduard Escoffet que es va celebrar a l'Escola d'Espectura de l'Ateneu Barcelonès.

VERMUTH MIRÓ

El 23 d'octubre es va fallar el II Certamen d'Art Vermuth Miró organitzat pel Gremi de Galeries d'Art de Catalunya (GGAC) i Vermuts Miró. El 2017, calia que les obres presentades s'inspirassin en l'obra i la figura de Joan Brossa. L'obra guanyadora, *Invisible Brossa*, de Claire Jame Dupain (1976, Kettering), fou reproduïda i adaptada com a etiqueta de l'edició limitada de vermut reserva Miró&Art 2018. Vicenç Altaió, president de la Fundació Joan Brossa, va formar part del jurat.

Cartell del II Certamen
Vermut Miró

5. CONSTEL·LACIÓ BROSSA

5.1 Epicentre Brossa

Entre el mes d'abril i el mes de setembre tot Barcelona es va convertir en un escenari brossià en el marc de la programació de *l'Epicentre Brossa*. Aquesta programació, encapçalada pel Teatre Nacional de Catalunya amb el nom de "Brossa, variacions i veritats" i coordinada per la Fundació Joan Brossa va culminar amb la inauguració de l'exposició *Poesia Brossa* al MACBA.

Les entitats que van formar part d'aquesta programació van ser: Teatre Nacional de Catalunya (amb la col·laboració de l'ESMUC, de l'Institut del Teatre, de l'Ateneu Barcelonès i de la Fundació Vilacasas), La Seca Espai Brossa, la Fundació Joan Brossa, la Fundació Antoni Tàpies, la Fundació Joan Miró, el Museu d'Art Contemporani de Barcelona, Can Manyé i la Filmoteca de Catalunya.

La programació de l'Epicentre Brossa es va presentar en roda de premsa el 28 de març. Aquest acte també va servir per presentar la nova presidència de la Fundació Joan Brossa (veure pàgina xx). Hi van intervenir: Vicenç Altaió, nou President de la Fundació Joan Brossa; Xavier Albertí, director artístic del TNC; Ferran Barenblit, director del MACBA; i Hermann Bonnín, director artístic de La Seca Espai Brossa. Hi van assistir els mitjans de comunicació següents: El País, ABC, La Vanguardia, El Punt Avui, Ara, Nació Digital, BTV Ràdio, Europa Press, Agencia EFE, La Razón, Núvol i ACN.

Roda de premsa de l'Epicentre Brossa. En aquesta fotografia: els representants de les entitats culturals que en formaren part.

La programació de l'Epicentre Brossa va consistir en:

ACTIVITATS AL TEATRE NACIONAL DE CATALUNYA

Vers a vers a partir de Joan Brossa. 19 i 20 d'abril

Taller per a joves sobre poesia a mans de l'actriu Anna Alarcón a partir del poema "La gàbia del llenguatge" de Joan Brossa.

No em va fer Joan Brossa. Del 4 de maig a l'11 de juny

Instal·lació interactiva i sensorial produïda per Cabosanroque en què l'espectador va poder fer un recorregut per entre una gran densitat d'objectes i mecanismes que produïen so i música d'acord amb la lògica de la poesia de Brossa.

Collar de cranis. Esquerdes, Parracs, Enderrocs. De l'11 al 21 de maig

Espectacle dirigit per Carles Santos i Jordi Oriol que oferia a l'espectador una mirada actual sobre Joan Brossa. L'espectacle el van executar joves creadors de l'ITTeatre (la nova companyia de graduats en arts escèniques de l'Institut del Teatre) i de l'ESMUC (Escola Superior de Música de Catalunya).

Creació de Sergio Blanco a partir de Joan Brossa. 15 de maig

Sergio Blanco, dramaturg i director teatral uruguaià, va aportar la seva visió personal sobre la figura i l'obra de Joan Brossa.

Opuscle Brossa. Variacions i varietats.

Publicació d'un recull de textos de diferents estudiosos i experts que han contribuït a promoure noves claus de lectura contemporànies.

Espectacle *Collar de cranis. Esquerdes, Parracs, Enderrocs*, dirigit per Carles Santos i Jordi Oriol al TNC en el marc de l'Epicentre Brossa

ACTIVITATS A LA SECA ESPAI BROSSA

Diumenge. Del 19 d'abril al 21 de maig

La Seca Espai Brossa va estrenar l'obra de Joan Brossa *Diumenge* (1964), de producció pròpia, amb direcció d'Hermann Bonnin i protagonitzada per Àngels Bassas, Àlex Casanovas i Abel Folk. En el marc d'aquest espectacle es van organitzar les següents activitats paral·leles:

- Dimarts 18 d'abril: Funció prèvia per als Amics del Brossa i de la Fundació Joan Brossa.
- Dimecres 26 d'abril: Col·loqui postfunció, en col·laboració amb Recomana.cat, conduït per Santi Fondevila.
- Dimarts 2 de maig: Lectura de poemes "Recitar en Brossa", a càrrec dels Amics del Brossa.
- Dijous 4 de maig: Taula rodona "Acció. La poesia escènica de Joan Brossa" amb la participació de Muntsa Alcañiz, Laura Aubert, Àngels Bassas, Xavier Giménez i Perejaume i moderada per Héctor Mellinas.

BarriBrossa. Del 10 al 16 de maig

14a edició del BarriBrossa, una programació teatral vinculada estretament a la poètica de Joan Brossa que se celebra a diferents equipaments culturals del districte de Ciutat Vella. Aquestes van ser les activitats dutes a terme durant aquesta setmana brossiana:

- Dimecres 10 de maig. "Per acabar amb el judici de Déu". Espai Francesca Bonnemaison.
- Divendres 12 de maig. "Cul de sac". Centre Cívic Convent de Sant Agustí.
- Dissabte 13 de maig. "NassOOs de trinxera". Passeig del Born.
- Dissabte 13 de maig. "Palau pinta el Picasso". Museu Picasso.
- Diumenge 14 de maig. "La clau de la clau. Mestres Quadreny" Centre Cívic Parc Sandaru.
- Dimarts 16 de maig. "Antibiòtic-3-al-dia". CCCB.

ACTIVITATS A CAN MANYÉ ESPAI D'ART I CREACIÓ

A escena. Personatges brossians. Del 5 al 28 de maig.

Exhibició de l'exposició comissariada per Judith Barnés i Glòria Bordons *A escena. Personatges Brossians*. El 24 de maig, Glòria Bordons va fer una visita guiada a la mostra (veure pàgina 33).

ACTIVITATS A LA FUNDACIÓ VILA CASAS

Diàleg entre Joan-Pere Viladecans i Jordi Sabatés. 19 de maig

L'artista plàstic Joan-Pere Viladecans i el músic Jordi Sabatés van interpretar la col·lecció d'art contemporani de Can Framis resseguint les petjades de Dau al Set.

ACTIVITATS DE LA FUNDACIÓ JOAN BROSSA

Ruta 'La quarta dimensió de Joan Brossa'. 13 de maig

Conjuntament amb la companyia teatral Els Pirates Teatre es va desenvolupar la ruta teatralitzada "La quarta dimensió de Joan Brossa". Des del barri de Sant Gervasi fins al centre de la ciutat es van resseguir les petjades del poeta a través de poemes urbans i d'escenes de fragments d'obres teatrals. (veure pàgina 33)

Publicació de la poesia escènica de Joan Brossa. 22 de maig

Al vestíbul de la sala petita del Teatre Nacional es van presentar els tres darrers volums que Arola Editors ha publicat amb la poesia escènica de Joan Brossa (veure p. 34). L'acte va comptar amb la presència d'Alfred Arola, Xavier Albertí, Moisès Maicas, Carles Santos i Xavier Serrat, moderats per Glòria Bordons.

ACTIVITATS A LA FUNDACIÓ ANTONI TÀPIES**El barber d'en Brossa.** 16 i 17 de maig

Josep Vilaseca, barber de Joan Brossa i Antoni Tàpies, va tallar els cabells a Carles Guerra, director de la Fundació Antoni Tàpies enmig d'un ambient d'aires brossians que va portar a parlar sobre anècdotes protagonitzades pels dos artistes.

Notes de Joan Brossa. Del 7 de febrer fins al 25 de setembre

A l'exposició *Antoni Tàpies. Objectes* es van incloure una sèrie de vuit notes manuscrites de Joan Brossa adreçades a la seva companya, Pepa Llopis. Eren encàrrecs, notificacions i recordatoris escrits en trossets de paper que pertanyen a l'àmbit domèstic i es trobaven repartits en l'espai expositiu.

"H" i "Adéu". Sessió doble. 18 i 19 de maig

A la Fundació Antoni Tàpies es van poder veure dos espectacles breus parateatral d'Oriol Vilanova dirigits per Xavier Albertí a l'entorn de la idea de ruïna.

El barber d'en Brossa, amb Josep Vilaseca i Carles Guerra a la Fundació Antoni Tàpies

ACTIVITATS A L'ATENEU BARCELONÈS**Conversa entre Carles Santos i Jordi Oriol.** 23 de maig

Acompanyats per Vicenç Altaió, Jordi Oriol, dramaturg i director d'escena, i Carles Santos, compositor, van conversar a l'entorn de la figura de Joan Brossa i la seva obra.

ACTIVITATS A LA FUNDACIÓ JOAN MIRÓ

Poemes visuals al restaurant. Abril-setembre

Durant sis mesos es van poder veure una selecció de poemes visuals al restaurant de la Fundació Joan Miró cedits per la Fundació Joan Brossa.

Exposicions fotogràfiques al vestíbul. Durant tot l'any 2017

Al llarg del 2017 s'han pogut veure les següents exposicions fotogràfiques al vestíbul de la Fundació (amb accés gratuït):

- "Joaquim Gomis. Brossa a la Ricarda", del gener al maig
- "Cloe Masotta. D'un píxel un poema". Del maig al setembre
- "Club 49". Del setembre al gener (2018)

ACTIVITATS A LA FILMOTECA DE CATALUNYA

Imatges intermitents. 14 de setembre

Muntatge fet a partir de les paraules de Joan Brossa a la revista 'Arc Voltaic' en què explicava les imatges o seqüències cinematogràfiques que l'havien marcat. Joan Minguet i Felix Fanés van fer un muntatge a partir de l'entrevista en el qual es fa palesa la preferència del poeta per un cinema no narratiu i per una poètica visual connectada amb el surrealisme.

"Hellzapoppin". 15 de setembre

Projecció del film *Hellzapoppin* de H.C.Potter de l'any 1941 amb un caràcter no narratiu compost per una successió de gags o moments entre còmics i absurds protagonitzats per persones com Ole Olsen, Mischa Auer o Chic Johnson.

ACTIVITATS AL MACBA

Inauguració de l'exposició *Poesia Brossa*. 21 de setembre

El MACBA va presentar una exposició dedicada íntegrament a la producció de Joan Brossa, lligant el recorregut per centenars de peces la seva concepció poètica de la creació artística (veure pàgina 46). L'acte d'inauguració es va haver de suspendre per la situació política que s'estava vivint.

L'exposició es pogué visitar fins al 25 de febrer del 2018.

5.2 Exposicions

POESIA BROSSA

El 21 de setembre (i fins al 25 de febrer) es va inaugurar al MACBA *Poesia Bossa*, la primera retrospectiva sobre Joan Brossa des del 2001. Aquesta mostra ha estat una revisió del treball del poeta a través dels llibres, les recerques plàstiques, travessant el teatre, el cinema, la música, les arts d'acció, els gestos dels quals va ser pioner.

L'any 2011 la Fundació Joan Brossa va cedir el dipòsit del Fons Brossa al MACBA. Aquest llegat consisteix en obres manuscrites, documents, correspondència i la seva biblioteca personal, entre d'altres materials, i ha constituït la base d'aquesta exposició.

Aquesta exposició ha estat comissariada per Teresa Grandas i Pedro G. Romero i ha pretès revisar les constel·lacions d'artistes al voltant de Brossa, les interrelacions amb treballs que potser desconeixia però amb els quals es poden establir molts paral·lelismes, diàlegs i tensions. En aquest aspecte, s'ha confrontat l'obra de Joan Brossa amb les dels artistes Marcel Mariën, Nicanor Parra i Ian Hamilton-Finlay.

A més a més, l'exposició ha comptat amb activacions d'obres de Joan Brossa a mans de performers durant els caps de setmana.

Poemes objecte, de Joan Brossa, al *Poesia Bossa* del MACBA

"El planeta de la virtut", de Joan Brossa, al *Poesia Brossa* del MACBA

Suites visuals i Poemes habitables, de Joan Brossa, al *Poesia Brossa* del MACBA

A l'entorn de *Poesia Brossa* s'han desenvolupat les activitats següents:

Nit Brossa

El 12 de desembre se va celebrar una nit de portes obertes a l'exposició *Poesia Brossa* i una festa brossiana plena de referències i homenatges al recent traspassat Carles Santos, que setmanes abans havia confirmat la seva presència a l'acte.

La nit es va desenvolupar amb la projecció de *La tempesta* (2003) i *Visca el piano* (2006) de Pere Portabella, que va fer un petit parlament sobre Brossa i Santos; hi va

haver circ a càrrec de Sergio González i Sílvia Capell i finalment, l'actuació musical de Maria Arnal i Marcel Bagés, els quals van interpretar la cançó La gent, que posa música a paraules del poeta.

Recital de Maria Arnal i Marcel Bagés a la Nit Brossa

La gent parla Brossa

El co-comissari Pedro G. Romero va presentar durant els dies 11 i 12 de desembre la seva particular visió de l'exposició i de l'obra de Joan Brossa a través d'una visita guiada i d'una conferència.

Parlem de... Brossa

Dins d'aquest cicle, diferents artistes s'han passejat per l'exposició *Poesia Brossa* i n'han fet els seus itineraris singulars. Teresa Grandas, Eduard Escoffet, Ester Xargay, Oriol Vilanova, Isabel Naveran i Quim Pujol han estat els encarregats de fer aquestes visites i visions de l'obra de Joan Brossa.

Treure's un espectacle de la butxaca

Antoni Hervàs va preparar unes visites a l'exposició *Poesia Brossa* per a famílies, a mig camí de la teatralitat i la màgia. Aquestes accions es van fer durant tres caps de setmana de novembre i desembre.

CONSTELACIONES. POESÍA VISUAL EN ESPAÑA (1963-2016)

El 21 de gener es va inaugurar la mostra *Constelaciones. Poesía visual en España (1963-2016)* al MUSAC de Lleó amb la presència de l'obra de Joan Brossa. Es va poder visitar fins al 4 de març. Després d'aquest període, aquesta exposició ha viatjat al Centro de Creación Contemporánea de Andalucía, a Córdoba, on s'ha pogut veure des de l'octubre fins al desembre.

El 24 d'octubre, Glòria Bordons va participar en la taula rodona "Ver, oir i gozar. La poesía", que es va programar a l'entorn de la mostra a Córdoba.

BROSSA INÈDIT

El 16 de febrer es va presentar la instal·lació digital *Brossa Inèdit* a la Biblioteca Ignasi Iglésias – Can Fabra de Barcelona. La instal·lació, seleccionada com una de les deu millors propostes presentades al Mobile Week Barcelona, es pogué visitar fins al 26 de febrer.

HOMENATGE A JOAN BROSSA A PERPINYÀ

El 5 de maig es va inaugurar l'exposició *Hommage à Joan Brossa* a la Médiathèque de Perpinyà comissariada per Daniel Van de Velde. L'acte comptà amb la conferència "Chemins dans la poésie visuelle de Joan Brossa" a càrrec de Marc Audí, una lectura de poemes de Joan Brossa per part de Pere Figueres i Cristina Giner i un taller conduït per Van de Velde.

Hommage à Joan Brossa, a Perpinyà, comissariada per Daniel Van de Velde.

MIRAESTELS

Inauguració, el 21 de juny, de l'exposició *Miraestels. De Barcelona al món* al Museu Marítim de Barcelona. En aquesta mostra es destacà el vincle existent entre el *Miraestels* de Robert Llimós i el poema "El saltamarti" de Joan Brossa. Es pogué visitar fins al 24 de setembre.

JOAN BROSSA A LA XINA

A partir del 23 de setembre es va poder veure l'exposició Joan Brossa en China organitzada per la **Galeria Miguel Marcos** i l'**Insituto Cervantes de Pekin**. La mostra va acollir 34 poemes visuals i 6 llibres d'artista de Joan Brossa i es va poder veure fins al 15 de desembre en el marc de la **Fira Interancional de Disseny de Beijing**.

JOAN PONÇ I JOAN BROSSA

A l'entorn de la figura de Joan Ponç han coincidit dues exposicions durant uns mesos a Barcelona.

En primer lloc, l'exposició Diàbolo a La Pedrera, dedicada enterament al pintor i comissariada per Pilar Parcerisas. Es va inaugurar el 6 d'octubre i s'ha pogut veure fins el 4 de febrer (2018).

En segon lloc, l'exposició Ponç/Brossa a la Galeria Joan Prats. Aquesta mostra s'ha centrat en la relació d'amistat i creativa entre els dos artistes durant l'època de Dau al Set per després mostrar les trajectòries que van emprendre per separat. Aquesta exposició s'ha pogut veure des del 30 de novembre fins al 3 de febrer (2018).

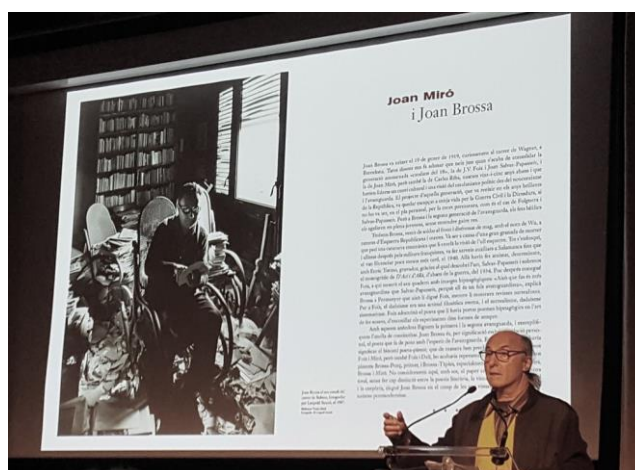

Exposició Ponç/Brossa, a la Galeria Joan Prats

5.3 Publicacions

MIRÓ I ELS POETES CATALANS

Editat per Enciclopèdia Catalana, aquest llibre es va presentar el 2 de febrer a la Fundació Joan Miró per part de Vicenç Altaió. Inclou un apartat destacat sobre la relació entre Joan Miró i Joan Brossa.

Vicenç Altaió presentant el llibre *Miró i els poetes catalans*

JOAN BROSSA A MADRID

Glòria Bordons va presentar el llibre *Poesía rasa. La experiencia de lo cotidiano en la lírica de Joan Brossa* de Marcin Kurek. L'activitat tingué lloc l'1 de març al Centre Cultural Blanquerna de Madrid i hi assistiren 32 persones.

UNA BIOGRAFIA DE JOAN BROSSA PER A INFANTS

El 7 de juny va sortir al mercat el conte *El llapis màgic de Joan Brossa*, amb textos de Judith Barnés i il·lustracions de Roser Calafell, editat per La Galera. El conte consta d'una biografia de Joan Brossa adaptada per a nens d'entre 3 i 7 anys així com de diverses activitats educatives.

JORNADES INTERNACIONALS DE POESIA

En el context de la Fira del Llibre Català 2017, el 13 de setembre es va presentar la publicació *De poesia. Arxius, poètiques i recepcions*, fruit II Jornades Internacionals de

Poesia, arxius poètiques i recepcions, editada per Glòria Bordons entre altres. El llibre conté un de Judith Barnés titulat "De la inspiració a la creació" sobre el valor pedagògic de Joan Brossa.

CORRESPONDÈNCIA AMB JOAN PONÇ

Aquesta tardor, Edicions Poncianes ha publicat les correspondències de Joan Ponç en una edició de Pilar Parcerisas. El llibre està estructurat en dues parts: després de la introducció de Pilar Parcerisas, la primera està dedicada a cada personatge amb qui Ponç es carteja (com per exemple Joan Brossa) i també hi trobem la transcripció de les cartes més rellevants. La segona part és la reproducció de les cartes originals a color, on es poden apreciar els dibuixos i cal·ligrafies diverses que utilitzava Ponç per a cada ocasió.

5.4 Espectacles

EMBROSSA'T I ALTRES CREACIONS DE TEIA MONER

El 5 de febrer es va presentar l'espectacle familiar Embrossa't, creació de la companyia Addaura Teatre. Es va poder veure per primer cop al Teatre de Ponent de Granollers. Els dies 29 i 30 d'abril es va representar al teatre Tantarantana (Barcelona).

Teia Moner, ànima d'Addaura Teatre, també va presentar l'espectacle teatral *Els músics de Brossian*, dirigit a nens a partir de 4 anys i que consta d'un conte brossià inspirat en *Els músics de Bremen* i narrat a través d'ombres xineses. Aquest espectacle es va poder veure a la Biblioteca Guinardó-Mercè Rodoreda el 19 de desembre.

Teia Moner és la creadora del taller infantil *Sota l'ombra brossiana* que programa la Fundació Joan Brossa (veure pàgina 20).

Embrossa't, d'Addaura teatre, és un espectacle familiar basat en l'univers brossià

JOAN BROSSA MUSICAT

El 7 d'abril al Born Centre de Cultura i Memòria es va poder assistir a l'espectacle *No ben bé*, de Bikimel, en el qual es van interpretar poemes musicats de Joan Brossa, Maria Cabrera i Carles Hac Mor.

POEMES VISUALS DE JORDI BERTRAN

La companyia de Jordi Bertran va presentar l'espectacle *Poemes visuals*, inspirat en el magnetisme de l'alfabet brossià a l'Ateneu Popular de Nou Barris de Barcleona, dins del programació del Festival de Tetatre de Titelles per a Adults RÒMBIC.

Aquest espectacle també va ser programat a La Seca Espai Brossa entre el 14 de desembre i el 7 de gener (2018).

POEMES ESCÈNICS

Albert Mestres, membre del Centre d'Estudis Joan Brossa de la Fundació Joan Brossa, va dirigir diferents poemes escènics, entre ells una peça de Joan Brossa, al Centre d'Art i Cultura Espronceda, de Barcelona. Aquestes peces es van poder veure els dies 1 i 2 de desembre.

CARLES SANTOS A PORTLLIGAT

En el marc del 46è Festival de Música de Cadaqués, Carles Santos, membre honorífic del Centre d'Estudis Joan Brossa, va interpretar peces seves el dia 10 d'agost. Aquesta ha estat una de les seves últimes aparicions públiques ja que el 4 de desembre va morir a Vinaròs.

CÀTEDRA BROSSA

La Seca Espai Brossa engega un cicle de lectures dramatitzades d'obres de Joan Brossa. Un cop el mes, diferent estudiants de l'Institut del Teatre realitzen lectures d'obres seleccionades. La inauguració d'aquest cicle va anar a càrrec de la Companyia Els Pirates Teatre que van llegir, el 19 de desembre, un fragment de l'obra inèdita *El Gran Fracarli*.

5.5 Cicles i conferències

BROSSA I EL CINEMA A LA SECA

El 15 de novembre va començar el cicle Brossa i el cinema organitzat per La Seca Espai Brossa amb la projecció de *Foc al càntir*, de Pere Portabella. Aquest en va fer la presentació inicial i la posterior xerrada. Les següents projeccions van ser el 22 de novembre amb *Umbracle* (Portabella, 1970) i la presència d'Esteve Rimbau; *No compteu amb els dits* (Portabella, 1967) i la presència de Frederic Amat.

JOAN BROSSA I EL GUINARDÓ

Ana Mª Briongos va fer la conferència "Joan Brossa i el Guinardó" el dia 23 de novembre a la Biblioteca Guinardó-Mercè Rodoreda en el marc del cicle *Entre versos*.